

ÖST MÖTER VÄST I NORR

År 1973 bodde 71 thailändska kvinnor i Sverige.
I dag är det fler än 18 000. De har lämnat sitt hemland,
sin kultur och sin familj för att leva med en svensk man
på en kall plats långt borta.

Vilka är de? Vad driver dem?

Fotograf Elin Berge har under två års tid lärt känna
ett stort antal thailändska kvinnor i Västerbotten.

I projektet *Drottninglandet* berättar hon om dem.

Bild Elin Berge Text Charlotte Pehrson

SEDAN THAILAND BLEV ett semesterparadis för svenskar under 1970-talet har antalet thailändska kvinnor som flyttar till Sverige ökat stadigt. Störst har ökningen varit på 2000-talet. Enligt Migrationsverket ligger Thailand i topp när det gäller ansökningar om uppehållstillstånd på grund av en relationsanknytning.

De sociala och kulturella mekanismerna bakom migrationen är viktiga att förstå, menar Elin Berge, som stött på åtskilliga fördomar under arbetet med reportaget.

– Många associerar kvinnorna med sexindustrin i Thailand och föreställer sig att de bara blir utnyttjade av svenska män. Precis så illa är det tyvärr i en del fall, men det är inte den enda sanningen. Berättelser om människor är alltid mer komplexa än så, säger hon.

Elin Berge vill inte förenkla, inte heller välja ett perspektiv. I stället vill hon lyfta fram det allmänmänniska och modiga i kvinnornas historier.

– De kan ses som offer, men även som ansvarsfulla och strävsamma individer som försöker skapa sig ett bättre liv. För en del handlar det också om drömmar om kärlek, självständighet och äventyr.

DET VAR UNDER ARBETET med ett reportage om det stora tempelbygget i Fredrika, där Europas största buddhistiska tempel växer fram, som idén att följa de thailändska kvinnorna i Västerbotten föddes. Busslaster med thailändska kvinnor och deras svenska män kommer till templet från hela landet. Elin Berge fick vara med på en tempelceremoni, sedan en privat fest, sedan ytterligare en – i Bjurholm, Balsjö, Vännäs, Umeå... – och så var hon fast.

– Dubbelheten fascinerar mig, säger hon. Det finns något riskfyllt och sorgligt i att kvinnan lämnar hela sitt liv bakom sig, utlämnad till en ibland isolerad vardag med en man hon inte vet så mycket om. Men det finns också hopp och glädje – i den sociala gemenskapen, vänskapen, kärleken och barnen som föds i Sverige.

Elin Berge är uppvuxen i Umeå. En av hennes stora förebilder, dokumentär- ➤

fotografen Sune Jonsson, ägnade en stor del av sitt yrkesverksamma liv åt att skildra det försvinnande bondesamhället i Norrland. Han hade nog inte kunnat drömma om den verklighet som Elin Berge mött. Där avfolkningen har lämnat luckor har nu en ny grupp – de thailändska kvinnorna – hittat en plats.

– Jag tror att de introducerar ett för västerbottningar nytt sätt att umgås, en ny religion och ett nytt sätt att se på kärlek, liv och död, säger Elin Berge.

MAJORITETEN AV DE cirka 18 000 thailändska kvinnor som migrerat till Sverige för att leva med en svensk man, kommer från nordöstra Thailand, från Isaan, landets fattigaste region. Där har antalet giftermål med västerländska män ökat kraftigt de senaste åren – så mycket att myndigheterna nu ser ekonomiska fördelar med det hela.

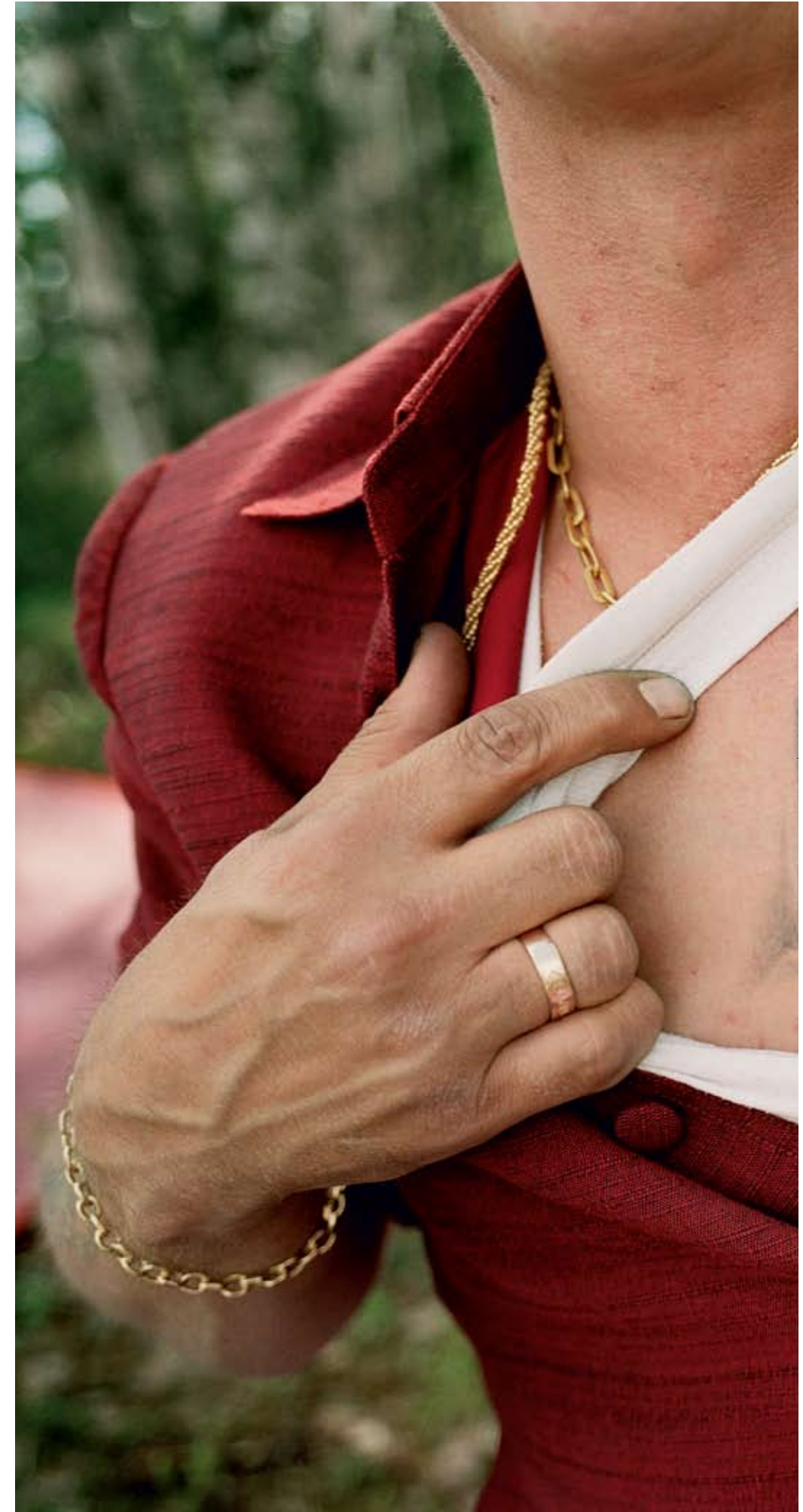
En som sett detta på nära håll är Margita Boström, utrikesreporter på radioprogrammet Dagens eko. När hon arbetade som Asienkorrespondent i Bangkok beräknades kvinnorna bidra med sex procent av Isaans totala bruttonationalprodukt, BNP. Hon besökte bland annat byn Ban Jaan, som även kallas Baan Jaan-Swiss, eftersom nästan alla nybyggda hus har byggts med hjälp av pengar från schweiziska män som gift sig med thailändska kvinnor.

– I provinsen Roi Et har man bildat en förening som kallas för ”mia-falang”, vilket betyder ”hustru till en västerlänning”, för att höja kvinnornas status, säger Margita Boström.

På Sveriges ambassad i Bangkok ökar ansökningarna om uppehållstillstånd och visum med 20 procent om året – ett resultat av att den svenska turismen växer. Under 2008 sökte här 3 700 personer uppehållstillstånd och 14 000 visum för kortare vistelse i Sverige.

– De allra flesta är kvinnor som uppger att de ska hälsa på en man, säger ambassadråd Conny Larsson.

Thanawat Vesanto, som arbetar på thailändska ambassaden i Stockholm, träffar ➤

många av de kvinnor som kommer till Sverige. Han säger att giftermål med en västerländsk man förr betraktades som något skamligt. Kvinnorna stämplades som prostituerade.

– Så är det inte längre. På landsbygden förbättrar kvinnorna numera byarnas ekonomi. Utbildningsnivån har också höjts i hela landet under de senaste 10–20 åren och många gör ett medvetet val när de flyttar ihop med en utländsk man. Jag träffar många som är välutbildade, säger han.

ENLIGT THAILÄNSK TRADITION förväntas barnen försörja och ta hand om sina föräldrar. En pojke kan leva som munk under en period, vilket anses ge familjen andlig status. En flicka, däremot, kan inte uppnå samma anseende genom att leva som nunna. Därför

förväntas hon i stället att ta ekonomiskt ansvar, vilket många gör genom att ta jobb i storstäderna.

En del thailändska kvinnor träffar männen när de arbetar i turistorterna, andra genom internet – eller via bekanta.

– Det blir vanligare att de som redan etablerat sig i Sverige introducerar sina vänner för svenska män, säger Thanawat Vesanto.

Men relationerna med västerlänningar handlar inte bara om ekonomi, menar både Margita Boström och Elin Berge. Sedan Thailand öppnades för omvärlden har thailändska kvinnor influerats av västerlänningars sätt att visa kärlek. Kvinnorna som de mött har berättat att de tröttnat på de thailändska männen. I Isaan är spel- och alkoholmissbruk utbrett. Männen besöker prostituerade och kan inte sköta familjens ekonomi.

– En del har skilt sig, andra har förlorat sina män i moped- och bilolyckor, säger Margita Boström.

Enligt Thanawat Vesanto lämnar många mödrar sina barn i Thailand när de själva flyttar till Sverige, men de flesta hämtar barnen när de väl etablerat sig här.

I Sverige skickar kvinnorna inte bara hem pengar till sin släkt. De fungerar också som arbetsförmedlare och kan bjuda in thailändska män att komma hit och arbeta en period, till exempel som bärplockare på sommaren. Många är också kontaktförmedlare mellan svenska män och kvinnliga kompisar eller släktingar i Thailand.

– En av de kvinnor som jag har fotograferat har fixat ihop en väninna med en man i en by intill. Hon riktigt lyste av glädje och stolthet när hon berättade att

hon kunnat hjälpa en vän till Sverige, säger Elin Berge.

– I grund och botten handlar detta om överlevnad och ojämlikhet i världen. Om de ekonomiska förutsättningarna vore omvända skulle det lika gärna kunna vara svenska kvinnor som migrerade, avslutar Elin Berge. ●

ELIN BERGE är frilansfotograf och medlem i fotografkollektivet Moment. Hon nominerades till Scanpix stora fotopris 2008 för reportaget Drottninglandet. I mars kommer boken med samma namn med specialkomponerad musik av Frida Hyvönen. Bilderna visas även på Hasselblad center i Göteborg från 18 mars.

I Vi nummer 2/08 publicerades syskonen Elin och Lars Berges reportage *När Buddha kom till byn*, om det buddhistiska tempelbygget i Fredrika.

ELIN: "En grupp kvinnor umgås i personalrummet på Thai Supermarket i Umeå. Varje onsdag är det leverans av råvaror från Thailand och då blir det rusning till butiken."

Motstående sida. ELIN: "Älghunden dök plötsligt upp på en skogsväg i Vargträsk, när jag hade följt med Noi och hennes sambo ut i skogen, där Noi skulle plocka kottar som hon säljer till skogsbolag, som tar frön från kottarna. Noi hade just kört runt kröken och jag satt ensam kvar i min bil när hunden kom fram. För mig representerar bilden kvinnornas resa. Här finns det okända och maskulina... det hotfulla men också det lockande."